

Oslo tingrett - TOSLO-2011-188627-3

Instans	Oslo tingrett - Beslutning.
Dato	2012-03-09
Publisert	TOSLO-2011-188627-3
Stikkord	22. juli-saken. Domstoloven § 131a.
Sammendrag	Spørsmål om kringkasting av og fotografering under hovedforhandlingen.
Saksgang	Oslo tingrett TOSLO-2011-188627-3 (11-188627MED-OTIR/05). Anket til Borgarting lagmannsrett LB-2012-46467 og LB-2012-48856.
Parter	Oslo statsadvokatembeter mot A.
Forfatter	Tingrettsdommer Wenche Elizabeth Arntzen.

1. Søknader og saksbehandling:

Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening søkte 7. desember 2011 om unntak fra forbudet i domstoloven § 131a under hovedforhandlingen i 22. jutisaken. Søknaden er inngitt på vegne av alle medier, og omfatter alle former for opptak og overføring, som stillbildefotografering og film- og lydopptak for radio, fjernsyn og nettdistribuert kringkasting. Det fremgår av søknaden at formålet er *«sikre at norsk allmennhet får best mulig innsyn og kontroll med domstolenes behandling av det som må kalles den groveste forbrytelse etter 2. verdenskrig»*.

Domstoladministrasjonen søkte 20. desember 2011 om å gjøre filmopptak av hele hovedforhandlingen for oppbevaring og forvaltning i passende arkivinstitusjon. Formålet er å skaffe historisk dokumentasjon for ettertiden.

Søknaden fra Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening ble diskutert på et møte i tingretten 20. januar 2012. Tilstede i møtet var generalsekretærene i Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening, aktorer, forsvarere, koordinerende bistandsadvokater og hovedforhandlingsdommerne.

Tingretten satte frist til 10. februar 2012 for innsendelse av skriftlige merknader til begge søknadene.

Retten har mottatt uttalelser fra aktorene, forsvarerne, bistandsadvokatene Grøndahl, Listerud, Nilsen, Elgsem og Stefanussen samt fra Nasjonal støttegruppe etter 22. juli, og supplerende bemerkninger fra Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening.

2. Lov- og forskriftsgrunnlag

Rammene for rettens vurdering følger av domstoloven § 131a. Bestemmelsens første og annet ledd lyder slik:

«Under forhandlingene i straffesaker er fotografering, filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn forbudt. Det er også forbudt å fotografere eller gjøre opptak av den siktede eller domfelle på veg til eller fra rettsmøtet eller under opphold i den bygning hvor rettsmøtet holdes, om han ikke samtykker.

Dersom særlige grunner taler for det, kan retten under hovedforhandlingen gjøre unntak fra forbudet når det ikke kan antas å ha uheldig virkning for behandlingen av saken og heller ikke andre hensyn taler avgjørende imot. Før tillatelse gis, skal partene ha anledning til å uttale seg.»

I Rt-2003-593 (Valebrokkkjennelsen) avsnitt 33 (HR-2003-37-a-A33) uttalte Høyesterett at formålet bak forbudet i domstoloven § 131a første ledd første punktum er «gjennomføringen av en forsvarlig og rettferdig rettergang og å ivareta de implisertes personvern».

Forholdet mellom domstoloven § 131a og EMK artikkel 6 om offentlighet og artikkel 10 om ytringsfrihet er omtalt i Rt-2001-568, hvor det på side 571-572 vises til at;

«... offentlighetsprinsippet i konvensjonens artikkel 6 nr. 1 skal sikre den demokratiske kontroll med domstolene, ikke publikums informasjonskrav, og at prinsippet er ivaretatt gjennom bestemmelsene om åpne dører og referatfrihet, jf domstolsloven § 126 og § 131. Utvalget kan ikke se at forbudet i domstolsloven § 131a første ledd mot blant annet opptak for radiooverføring fra en forhandling i en straffesak er i strid med retten til å motta og meddele opplysninger etter EMK artikkel 10. Det vises til at mediene ikke er utestengt fra, eller pålagt taushet om, forhandlingene. Kjæremålsutvalget kan ikke se at det er støtte i EMDs eller kommisjonens praksis for å tolke retten til ytringsfrihet slik at den gir rett til opptak for radio eller fjernsyn under forhandlinger i en straffesak. Avslutningsvis peker utvalget på at det i § 131a annet ledd er åpnet, adgang når særlige grunner taler for det, og elter å ha hørt partene, for retten til under hovedforhandlingen å gjøre unntak fra forbudet i første ledd.»

Av forarbeidene til § 131a fremgår det at adgangen til å gjøre unntak fra forbudet mot fotografering, filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn «*ikkje bør tolkast for snevert*», jf. Innst.O.nr.27 (1980-1981) s. 41. Videre står det i Innstilling om rettergangsmåten i straffesaker fra Straffeprosesslovkomiteen s. 379 at det «*ikke [kan] være avgjørende om partene selv ønsker en slik form for publisitet, og retten bør derfor kunne nekte å dispensere fra forbudet uten hensyn til, om partene samtykker i opptaket*». Videre står det på samme side at det er viktig at «*man ved opptakene tilstreber objektivitet*».

I medhold av domstolsloven § 131a tredje ledd er det fastsatt utfyllende forskrift om fotografering, filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn under hovedforhandling i straffesak (forskriften). I henhold til forskriften § 3 første ledd bokstav b kan retten tillate fotografering eller opptak under hovedforhandlingen i saker som har «*betydelig offentlig interesse*». Av bestemmelsens annet ledd fremgår det at tillatelse blant annet skal nektes når fotograferingen eller opptaket «*antas å få uheldig virkning for behandling av saken*» og når det «*av andre grunner vil medføre en urimelig belastning for tiltalte, hans nærmeste eller for andre berørte som deltar i saken*».

3. Søknaden fra Norsk Redaktørforening og Norsk Presseforbund

3.1 Innledning

Retten legger til grunn at kravet i domstoloven § 131a annet ledd om særlige grunner er oppfylt, slik at retten i utgangspunktet har adgang til å gjøre unntak fra bestemmelsens første ledd. Det vises til sakens helt spesielle og alvorlige karakter, og den betydelige offentlige interesse som følger av dette.

Retten bemerker videre at Oslo tingrett vil overføre film- og lydopptak fra hele hovedforhandlingen til blant annet 17 rettsaler rundt i landet hvor skadete og etterlatte med bistandsadvokater skal kunne følge forhandlingene. NRK er engasjert til å forestå denne overføringen, og det er disse signalene pressen primært har søkt om å få kringkaste. Ved å benytte NRKs opptak, vil hovedforhandlingen ikke forstyrres utover de forstyrrelser denne overføringen uansett vil innebære.

Spørsmålet er om andre hensyn på avgjørende måte taler mot å gjøre unntak fra forbudet i § 131a.

3.2 Søknaden om filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn

Retten vil først behandle søknaden om filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn, herunder nettdistribuert kringkasting.

Retten mener det ikke kan gis en generell tillatelse til å overføre lyd og bilde fra hele hovedforhandlingen, verken i form av direkte elter redigert sending. Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening gir i søknaden

selv uttrykk for at det under enkelte deler av hovedforhandlingen kan være aktuelt å nekte lyd- og billedopptak, for eksempel i forhold til fornærmede og etterlatte som ikke ønsker denne form for medieeksponering. Tiltaltes forsvarer har på den annen side i en epost 11. februar 2012 uttalt at *«[s]iktede ønsker mest mulig åpenhet rundt hovedforhandlingen, og ønsker at retten i så liten grad som mulig legger restriksjoner på hva som tillates tvoverført.»*

Retten legger til grunn at deler av bevisførselen vil bestå av videofremvisning og gjennomgang av lydlogger og obduksjonsrapporter med særdeles sterkt innhold. Det må videre antas at det også vil bli gitt dramatiske og dypt personlige beretninger fra 22. juli 2011. Senter for Krisepsykologi AS, som har fått i oppdrag fra Helsedirektoratet å gi råd om de berørtes forhold til rettsaken, har i sin faglige vurdering konkludert med at barn under 16 år ikke bør være til stede under hovedforhandlingen. Senteret har også frarådet at unge mellom 16 og 18 år er til stede, i hvert fall uten at de er sammen med sine foreldre. Dersom hele hovedforhandlingen kringkastes, vil mange barn og unge likevel kunne bli eksponert for bevisførselen, også på tidspunkter foreldrene ikke er til stede. Retten legger til grunn at en slik eksponering vil kunne gi psykiske reaksjoner, og for noen også kunne være direkte skadelig. En kringkasting av bevisførselen vil dessuten kunne oppleves som en stor ekstrabelastning for fornærmede og etterlatte.

Tingretten har ennå ikke mottatt bevisoppgave, men antar at hovedforhandlingen grovt kan deles inn i følgende deler: (1) Åpning av forhandlingen med opplesning av tiltalebeslutningen, (2) aktors og forsvarers innledninger, (3) tiltaltes forklaring med gjennomgang av rekonstruksjoner, (4) fornærmedes forklaringer med gjennomgang av skriftlige bevis, (5) profesjonelle vitners forklaringer med gjennomgang av bilder, rekonstruksjoner og skriftlige bevis, (6) de rettsoppnevnte sakkyndiges forklaringer, (7) sluttprosedyrer fra aktor og forsvarer med adgang til avsluttende bemerkninger fra fornærmede og tiltalte. I tillegg kommer (8) domsavsigelsen. Retten vill i det følgende knytte drøftelsen til disse ulike delene av hovedforhandlingen.

(1) Åpningen av hovedforhandlingen med opplesning av tiltalebeslutningen:

Denne delen omfatter rettens leders presentasjon av dommerne, partene og prosessfullmektigene samt aktors opplesning av tiltalebeslutningen. Bortsett fra bistandsadvokat Nilsen og Nasjonal støttegruppe etter 22. juli, som har motsatt seg ethvert unntak fra § 131a første ledd, har det ikke fremkommet innsigelser mot at film- og lydopptak fra denne delen av hovedforhandlingen sendes direkte eller som redigerte opptak.

Tiltalebeslutningen inneholder navn på drepte og skadete som vil bli kringkastet under opplesning av tiltalebeslutningen. Disse navnene er imidlertid allerede i stor grad offentlig kjent. Flere nettaviser har sider med navn og bilder av de drepte, og tiltalebeslutningen ble offentliggjort 7. mars 2012 i usladdet form. Pressen har gjennom sin adgang til å referere fra hovedforhandlingen uansett adgang til å viderebringe navnene.

Retten kan ikke se at det foreligger avgjørende hensyn mot å tillate kringkasting fra denne delen av hovedforhandlingen. Det gis derfor tillatelse til sending av lyd og bilder under åpningen av hovedforhandlingen med opplesning av tiltalebeslutningen. Rettens tillatelse gjelder også avgivelse av tiltaltes personalia og tiltaltes svar på om han erkjenner straffskyld.

(2) Aktor og forsvarers innledninger:

Det har, med unntak av advokat Nilsens og Nasjonal støttegruppe etter 22. julis generelle innvendinger, ikke fremkommet innsigelser mot kringkasting fra disse delene av hovedforhandlingen. Både påtalemyndigheten og flere bistandsadvokater har imidlertid forutsatt at en eventuell tillatelse ikke kan omfatte forhold som måtte fremstå som direkte støtende eller svært personlig.

Retten kan i utgangspunktet ikke se at kringkasting av aktors innledende redegjørelse for selve hendelsesforløpet vil ha uheldige virkninger for gjennomføringen av hovedforhandlingen, eller at andre hensyn taler avgjørende imot å gi slik tillatelse. I den grad det også vil bli ført bevis under aktors innledningsforedrag, f.eks. fremvisning av videoopptak eller avspilling av lydlogger, omfatter rettens tillatelse ikke denne bevisførselen med mindre noe annet blir bestemt. Det vil for eksempel kunne være aktuelt å tillate deler av videoopptak vist med lyd og bilde, mens deler av det vil måtte begrenses til lyd. Retten vil komme tilbake til dette etter at bevisoppgaven foreligger.

Med ovenfor nevnte begrensning gis det tillatelse til kringkasting av aktors og forsvarers innledninger.

(3) Tiltaltes forklaring med gjennomgang av rekonstruksjoner:

Denne delen av hovedforhandlingen knytter det seg særlig stor offentlig interesse til, noe som taler for at allmennheten gis mulighet til det forsterkede innsyn som gis gjennom direkte formidling ved sending av lyd og

bilder. Tiltalte selv ønsker at hans forklaring kringkastes, og hans forsvarer anførte i møtet 20. januar 2012 at åpenhet var særlig viktig i forhold til denne delen av hovedforhandlingen.

Både aktor og samtlige bistandsadvokater som har uttalt seg, er imot at tillatelse gis. I møtet 20. januar ble det anført at det er etisk betenkelig å kringkaste forklaringen fra en tiltalt som to av de sakkyndige mener lider av paranoid schizofreni. Det er videre vist til at tiltalte under sin forklaring ikke bør få en talerstol for sitt budskap, og at kringkasting av hans forklaring vil virke støtende og traumatiserende på de fornærmede og etterlatte. Det er også fremholdt at forklaring for «åpent kamera» kan påvirke innholdet i forklaringen.

Retten mener det er en reell fare for at tiltaltes forklaring vil bli påvirket av om den blir kringkastet i direkte eller redigerte sendinger. En forklaring for «åpent kamera» vil kunne bidra til å dreie fokus bort fra de handlingene han er tiltalt for og mot hans ideologiske/politiske budskap. En slik dreining vil igjen gå ut over opplysningen av de spørsmålene retten skal ta stilling til. Retten bemerker i forlengelsen av dette at det er i dårlig samsvar med straffesakens formål å kringkaste forklaringen fra en tiltalt hvis uttalte motiv med de påtalte handlinger nettopp skal ha vært å skape publisitet om sitt budskap.

Retten legger videre til grunn at kringkasting av tiltaltes forklaring kan medføre en urimelig belastning for de fornærmede og etterlatte. Retten har fått opplyst at flere av dem vil unnlate å være tilstede i retten den første uken for å slippe å høre hans forklaring. Dersom tillatelse gis, vil forklaringen etter all sannsynlighet dominere nyhetsbildet i radio og fjernsyn de aktuelle dagene. Det vil i denne perioden være vanskelig å unngå å bli eksponert for tiltaltes autentiske forklaring. Også senere vil deler av forklaringen kunne bli kringkastet i ulike sammenhenger, muligens i mange år fremover. For en del fornærmede og etterlatte vil dette kunne innebære en vedvarende usikkerhet med gjentatt eksponering og følgelig en stor ekstrabelastning.

Som det vil fremgå nedenfor, mener retten at heller ikke de fornærmedes forklaringer bør tillates kringkastet. En kringkasting av tiltaltes forklaring vil derfor kunne forrykke balansen og følgelig objektiviteten i overføringen samlet sett. Dette taler for å behandle de «private» aktørene likt.

På denne bakgrunn finner retten at en kringkasting, både direkte og i redigert form, av tiltaltes forklaring vil ha uheldig virkning for behandlingen av saken, og at hensynet til fornærmede og etterlatte taler avgjørende imot delen av hovedforhandlingen. Dette gjelder også tiltaltes eventuelle sluttbemerkninger før saken tas opp til doms.

(4) De fornærmedes forklaringer med gjennomgang av skriftlige bevis:

Da retten ikke har mottatt bevisoppgave i saken, har den ikke oversikt over hvilke vitner som skal forklare seg. Retten legger imidlertid til grunn at personer som ble skadet i Regjeringskvartalet og på Utøya kommer til å avgi forklaring. Pressens søknad gjelder bare i forhold til de fornærmede som samtykker. De bistandsadvokater som har uttalt seg, har tatt til orde for at ingen av de fornærmedes forklaringer bør kringkastes. Det er anført at det er vanskelig på forhånd å vurdere konsekvensene av et samtykke. Kringkasting av forklaringene kan gi reaksjoner i ettertid, og de bør uansett skjermes for å ta den avgjørelsen.

Retten legger til grunn at en kringkasting av forklaringene vil innebære en ekstrabelastning for mange fornærmede, hvorav de fleste er unge mennesker. Det å vitne i en stor rettssal med tiltalte, presse, tilhørere og en rekke profesjonelle aktører tilstede, er i seg selv en påkjenning. I en sak med så stor medieinteresse er det vanskelig å forstå rekkevidden av et samtykke. Noen vil kunne angre på at de samtykket, kanskje avhengig av hvordan de mestrer situasjonen i retten, noe det på forhånd kan være vanskelig å forutsi.

Retten ser heller ikke bort fra at enkelte vil kunne oppleve et press fra ulikt hold om å avgi forklaring «for åpent kamera». Ingen av bistandsadvokatene har opplyst at deres klienter selv ønsker sine forklaringer kringkastet. Også for andre fornærmede og etterlatte vil kringkasting av fornærmedes autentiske forklaringer i ulike sammenhenger, kunne være opprivende.

Retten mener på denne bakgrunn at en kringkasting, både direkte og i redigert form, vil være en urimelig belastning for de fornærmede og etterlatte. Det gis derfor ikke tillatelse til film eller lydopptak av deres forklaringer.

(5) Andre vitneforklaringer - «profesjonelle vitner» og øvrig bevisførsel:

Før bevisoppgaven foreligger har retten ikke detaljert kjennskap til hvilke øvrige vitner som skal forklare seg, eller hva de skal forklare seg om. Det samme gjelder den øvrige bevisførsel. I forhold til disse delene av hovedforhandlingen må retten derfor avvende bevisoppgaven før den kan ta stilling til hvilke deler det eventuelt

kan gis tillatelse til å kringkaste, for eksempel politivitners forklaringer. gjennomgang av obduksjonsrapporter og annet tilhørende bevismateriale.

(6) De rettsoppnevnte sakkyndiges forklaringer:

Spørsmålet om siktede er psykotisk, jf. straffeloven § 44, har etter avgivelsen av den første sakkyndigrapporten fått stor oppmerksomhet i media. Retten antar derfor at det vil knytte seg betydelig allmenn interesse til de sakkyndiges forklaringer. I sine forklaringer vil de sakkyndige gå inne på personlige forhold ved tiltalte, herunder hans familiebakgrunn, begrunne eventuelle medisinske diagnoser og konkludere i forhold til blant annet spørsmålet om tiltalte var psykotisk på gjerningstidspunktet. Aktor anførte i møtet 20. januar 2012 at de sakkyndiges forklaring ikke burde kringkastes av hensyn til personvernet.

Spørsmålet om film og lydopptak er forelagt for de fire sakkyndige i tråd med Dommerforeningens anbefalinger fra 2006. Ingen av dem har motforestillinger mot dette for egen del, men presiserer samtidig at hensynet til tiltaltes og hans families personvern vil kunne foranledige lukking av dørene eller referatforbud under deler av de sakkyndiges forklaringer.

Retten legger til grunn at kringkasting av de sakkyndiges forklaringer ikke vil påvirke innholdet i forklaringene. Retten legger videre til grunn at de rettsoppnevnte sakkyndige i det alt vesentlige vil forklare seg for åpne dører, og at det i liten grad vil være referatforbud under deres forklaringer. I møter med aktorer, forsvarere og koordinerende bistandsadvokater har det så langt ikke fremkommet opplysninger om at det vil bli fremsatt begjæring om lukkede dører eller referatforbud under de sakkyndiges forklaringer. Disse forhold taler for å tillate kringkasting av de sakkyndiges forklaringer.

Retten vil likevel vente med å ta endelig stilling til denne delen av søknaden til under hovedforhandlingen. Dette fordi avveiningen mellom den betydelige offentlige interessen som knytter seg til tilregnelighetsspørsmålet på den ene side og personvern hensyn på den annen side, vil kunne påvirkes av konklusjonen i de nye sakkyndiges erklæring. Denne vil først foreligge kort tid før hovedforhandlingen. Retten ser heller ikke bort fra at bevisførselen for øvrig vil kunne få betydning for vurderingen.

(7) Avsluttende prosedyrer:

Retten mener de avsluttende prosedyrene langt på vei står i samme stilling som aktors og forsvarere innledningsforedrag. Prosedyrene vil imidlertid ikke inneholde bevisførsel, og disse tillates kringkastet i sin helhet.

Tillatelsen omfatter ikke de fornærmedes og tiltaltes eventuelle avsluttende bemerkninger før saken tas opp til doms.

(8) Domsavsigelse:

Forbudet i domstolloven § 131a første ledd gjelder «under forhandlingene i straffesaker». Det er antatt at forbudet ikke gjelder selve domsavsigelsen. Retten mener uansett det bør være adgang til å kringkaste film- og lydopptak fra domsavsigelsen. For å unngå at opptak virker forstyrrende på opplesning av dommen, forutsetter retten at pressen benytter NRKs opptak også ved kringkasting av domsavsigelsen.

3.3 Søknaden om å fotografere/ta stillbilder

Retten går så over til å behandle søknaden om å fotografere/ta stillbilder.

Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening har søkt om generell tillatelse til stillbildefotografering under hovedforhandlingen. Søknaden omfatter ikke fotografering av de fornærmede som ikke samtykker til fotografering.

Retten mener stillbildefotografering bør tillates under de delene av hovedforhandlingen hvor kringkasting av film- og lydopptak tillates, og at det i utgangspunktet er forbudt under de delene hvor kringkasting av film- og lydopptak er forbudt. Mange av de hensyn retten har redegjort for ovenfor, gjør seg også gjeldene i forhold til stillbilder. Retten vil komme tilbake til fotografering under profesjonelle vitners forklaringer når endelig bevisoppgave foreligger. Det vil ikke bli gitt tillatelse til å avfotografere sensitivt skriftlig bevismateriale vist på storskjerm, som for eksempel legeerklæringer og obduksjonsrapporter.

Stillbildefotograferingen må ikke forstyrre forhandlingene. Hver avis kan derfor ikke ha sin egen fotograf. Det må derfor etableres en poolordning, hvor to fotografer får ta bilder fra forhåndsbestemte posisjoner i

rettssalen, Oslo tingrett vil fastsette posisjonene i samråd med representanter for pressen. Poolordningen må pressen selv organisere.

Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening har videre søkt om tillatelse til at akkrediterte medier eller en mediepool tar stillbilde fotografi er og lyd- og videoopptak de første 15 minuttene etter at retten er satt på åpningsdagen. Videre søkes det om at en mediepool gis tillatelse til å ta stillbildefotografier og lyd- og videoopptak de første fem minuttene etter at retten er satt under hele rettssaken.

Retten viser til punkt 3.2 overfor så vidt gjelder lyd- og videoopptak, som innebærer slik tillatelse de første 15 minuttene åpningsdagen, men da ved bruk av NRKs opptak.

Når det gjelder stillbildefotografier, mener retten det bør være en noe videre adgang til å fotografere de første 15 minuttene av åpningsdagen enn det som fremgår ovenfor om fotografering fra to faste punkter. Retten mener likevel fotograferingen må kanaliseres gjennom en mediepool for å begrense antall kameraer. Oslo tingrett vil i samråd med representanter for pressen fastsette hvor mange fotografer som skal tillates og hvor i rettssalen fotografene kan stå. Det gis videre tillatelse på samme vilkår til å fotografere i inntil fem minutter under rettens åpning de påfølgende rettsdagene. Fotograferingen må opphøre når tiltalte, fornærmede og eventuelt andre ikkeprofesjonelle vitner skal innta vitneboksen. Retten gjør oppmerksom på at denne av tillatelsen vil bli vurdert fortløpende, og være avhengig av hvordan fotograferingen påvirker åpningen av rettsdagene.

3.4 Begrensninger og vilkår

Om, og i hvilket omfang, NRKs opptak vil vise publikum i salen er retten ikke kjent med. Slik kameraene er plassert vil det være mulig å filme publikum. I søknaden har Norsk Presseforbund og Norsk Redaktørforening opplyst at det ikke søkes om tillatelse til å fotografere eller filme publikumsplasser som er avsatt for fornærmede og etterlatte i salen. Retten legger til grunn at også andre blant publikum, herunder ledsagere og familiene til de berørte, kan ha ønsker om ikke å bli fotografert. Noen grunn til å tillate filmopptak eller stillbilder av publikum kan retten ikke se foreligger. For de delene av hovedforhandlingen hvor filmopptak eller stillbilder tillates, omfatter tillatelsen derfor ikke filmopptak eller stillbilder av publikum. Det vil bli lagt ut kart i hovedrettssalen der sonen med publikumsplasser er markert. Begrensningen vil også gjelde i andre saler i den grad pressen tillates å være til stede der.

For å sikre etterlevelse av begrensningene i tillatelsen, eksempelvis i forhold til en eventuell bevisførsel under aktors innledningsforedrag, må det legges inn en forsinkelse i sendingen. Også av hensyn til pressens håndheving av sin «Vær varsomplakat», er det nødvendig å legge inn en slik forsinkelse. Forsinkelsens lengde vil settes i samråd med NRK, jf. forskriften § 4.

I den grad det blir besluttet å lukke dørene eller nedlegge referatforbud i medhold av domstolsloven § 125 flg. under de delene av hovedforhandlingen som omfattes av denne tillatelsen, vil fotografering og kringkasting ikke kunne gjennomføres.

Det følger av forskriften § 5 at tillatelsen til fotografering, filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn kan trekkes tilbake på ethvert tidspunkt.

Domstolloven § 131a regulerer pressens adgang til å ta bilder eller filme under forhandlingene. Retten vil ved bruk av klubben på en tydelig måte markere når forhandlingene pågår og når det er pause. Bare dersom tiltalte samtykker vil det være adgang til å fotografere og filme ham på vei til eller fra rettsmøtet, eller under hans opphold i tinghuset, jf. domstolloven § 131a første ledd annet punktum.

Retten støtter Norsk Presseforbunds og Norsk Redaktørforenings plan om å utpeke tre talspersoner som kan uttale seg om presserelaterte spørsmål under hovedforhandlingen.

3.5 Sanksjoner

Det følger av domstolsloven § 198 tredje ledd at overtredelse av § 131a, herunder overtredelse av rammene i tillatelsen til å fotografere og gjøre filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn, er straffbart og kan bøtelegges.

Ved eventuelle overtredelser vil også akkrediteringen til journalistene tilknyttet de medier som publiserer fotografier eller kringkaster opptak i strid med rettens tillatelse, kunne inndras.

4. Domstolsadministrasjonens søknad

Domstolsadministrasjonens søknad gjelder filmopptak for historisk oppbevaring. Det har ikke fremkommet innsigelser mot dette.

Retten gir tillatelse til at NRKs filmopptak gjøres tilgjengelig for Domstolsadministrasjonen for avlevering til Riksarkivet.

To av bistandsadvokatene har videreformidlet klienters bekymring for hvordan opptakene under denne tillatelsen kan bli brukt i fremtiden. Domstolsadministrasjonen har opplyst at den ikke har noen intensjon om å publisere opptaket fra saken. Opptaket vil ikke bli oppbevart i Domstolsadministrasjonen, men avlevert til Riksarkivet med anmodning om at det inngås en avtale om at opptaket klausuleres i 25 år.

Likelydende brev er sendt til Norsk Presseforbund, Norsk Redaktørforening, partene og bistandsadvokatene.